

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 382/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Balalovou, Ružová dolina 10, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/43/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/43/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/43/2018 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré **j e** mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **771,68 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. mája 2025 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/43/2018. Sťažovateľ zároveň navrhoval, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal mu finančné zadosťučinenie vo výške 3 300 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v spore, ktorý sa začal na Okresnom súde Bratislava I ešte 31. mája 2018 a v rámci ktorého sa sťažovateľ domáhal proti Dopravnému podniku Bratislava a. s. náhrady škody, ktorá vznikla poškodením veci počas prepravy. Prvostupňový súd zamietol žalobu sťažovateľa rozsudkom č. k. 9Csp/43/2018-259 z 21. októbra 2021, ktorý bol ale zrušený odvolacím súdom 31. októbra 2024 (uznesením č. k. 10Co/83/2022-325). Dôvodom zrušenia rozsudku odvolacím súdom bolo, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala svoje práva v miere, ktorá znamenala porušenie práva na spravodlivý proces.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti osobitne zdôraznil, že prvostupňový súd sa prakticky celý rok 2019 zaoberal iba otázkou súdneho poplatku za žalobný návrh. Následne v období od 16. marca 2020 do 19. apríla 2021 zostal nečinný vyše 13 mesiacov a pojednávanie nariadil až po tom, čo sťažovateľ adresoval sťažnosť na prietahy predsedovi súdu. Sťažovateľ tiež uviedol, že hoci odvolacie konanie trvalo tri roky (od 21. októbra 2021 do 31. októbra 2024), toto obdobie pripísal na vrub prvoinštančnému súdu, pretože dôvodom zrušenia rozsudku bolo porušenie práva na spravodlivý proces práve z jeho strany. Napokon sťažovateľ poukázal na okolnosť, že 11. marca 2025 požiadal mestský súd o nariadenie termínu pojednávania, ale tento pojednávanie do podania ústavnej sťažnosti nenariadil. Dĺžka napadnutého konania pritom už presiahla 7 rokov.

4. Okrem samotnej dĺžky konania poukázal na neefektívny postup okresného súdu, ktorý v konečnom dôsledku spôsobil, že napadnuté konanie stále nebolo právoplatne ukončené. Predmet konania sťažovateľ nepovažuje za komplikovaný a sám sa žiadnym spôsobom nepričinil o neprimerane dlhé trvanie napadnutého konania. Uvedené podľa sťažovateľa znamená porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov práve postupom mestského súdu.

5. Vo vzťahu k finančnému zadosťučineniu sťažovateľ iba uviedol, že neefektívny postup súdu v ňom vyvolal právnu neistotu. Poškodenú vec (bez toho, aby ju akokoľvek konkretizoval, pozn.) pritom podľa vlastných slov stále nemôže užívať a náhrady za jej poškodenie sa nedomohol ani 7 rokov od podania žaloby.

II.

Procesný postup ústavného súdu

6. Ústavný súd sťažovateľovu ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 382/2025-18 z 12. júna 2025 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

7. Ústavný súd následne výzvou zo 16. júna 2025 vyzval predsedníčku mestského súdu, aby sa vyjadrila k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Podpredseda mestského súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 25. júna 2025 stručne zhrnul chronológiu napadnutého konania. Podotkol pritom, že po vrátení súdneho spisu z odvolacieho súdu a po žiadosti sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania zákonná sudkyňa úpravou z 2. mája 2025 termín pojednávania nariadila na 9. september 2025. K svojmu vyjadreniu pripojil kópie upovedomení o spôsobe vybavenia sťažností na prietahy sp. zn. 1SprV/24/2020 a sp. zn. 1SprV/190/2021, ktoré adresoval sťažovateľ ešte okresnému súdu a podľa ktorých boli predmetné sťažnosti sťažovateľa vyhodnotené ako nedôvodné. Napokon posúdenie potenciálneho porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov napadnutým postupom mestského súdu ponechal na diskreícii ústavného súdu.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom mestského súdu a jeho predchodcu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/43/2018 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

12. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

14. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd uznáva, že spory o náhradu škody nemožno považovať za *apriori* jednoduché veci, pretože častokrát je potrebné vykonať znalecké dokazovanie, ktoré môže byť časovo náročné. V každom prípade, ako zo samotného priebehu napadnutého konania, ako aj z vyjadrenia podpredsedu mestského súdu vyplýva, dĺžku konania nebolo možné v tomto prípade pripísať iba faktickej alebo právnej zložitosti prerokúvanej veci.

15. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd zo stručného zhrnutia chronológie napadnutého konania (v rámci vyjadrenia podpredsedu mestského súdu, pozn.) vyvodil, že žiadnej zo sporových strán nemožno pripočítať bezprostredné zavinenie za dĺžku napadnutého konania.

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup samotného mestského súdu, resp. jeho predchodcu v napadnutom konaní. Ústavný súd na tomto mieste konštatuje, že v napadnutom konaní identifikoval obdobia nečinnosti, resp. neefektívny postup. Konkrétne, hoci bola žaloba doručená súdu 31. mája 2018, súd vyrubil sťažovateľovi súdny poplatok za podanie návrhu až 8. februára 2019, t. j. takmer po 9 mesiacoch nečinnosti. Následne sa väčšinu roka zaoberal otázkou súdneho poplatku, resp. žiadosti sťažovateľa o jeho oslobodenie od platenia súdneho poplatku, pričom 7. mája 2019 uznesením zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, ale 27. novembra 2019 toto uznesenie zrušil a ďalej pokračoval v konaní so sťažovateľom. Išlo o obdobie presahujúce 6 mesiacov, ktoré nemožno považovať za efektívny postup v konaní. Následný postup súdu bol promptný a 21. októbra 2021 vydal rozsudok, ktorým zamietol žalobu sťažovateľa. Sťažovateľ podal 27. novembra 2021 odvolanie, ale súdny spis bol postúpený odvolaciemu súdu až 4. novembra 2022, teda takmer po roku. Od 4. novembra 2022 do 30. januára 2025 sa síce nachádzal spis na odvolacom súde, ale tento rozhodol tak, že zrušil napadnutý rozsudok prvostupňového súdu, čo tiež nesvedčí o efektívnom postupe prvostupňového súdu. Napokon po vrátení bolo prvé pojednávanie nariadené až na 9. september 2025, t. j. po 9 mesiacoch od vrátenia súdneho spisu. Výsledkom je, že napadnuté

konanie nebolo právoplatne ukončené ani po viac ako siedmich rokoch od jeho začatia. Už uvedené obdobia nečinnosti, resp. inštalácie neefektívneho postupu idú v plnej miere na vrub konajúcemu súdu. Ústavný súd preto v tomto prípade musel konštatovať porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov.

17. Na základe uvedených skutočností teda ústavný súd dospel k záveru, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) boli postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-9Csp/43/2018 porušené (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz konať a primerané finančné zadosťučinenie

18. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

19. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

20. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

21. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zároveň sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z dôvodu porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou.

22. Sťažovateľ si uplatnil finančné zadosťučinenie v sume 3 300 eur, ústavný súd ale túto sumu znížil a priznal mu finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky tohto zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020) a prihliadol aj na satisfakčný charakter priznaných trov právneho zastúpenia, ako aj na značne nepresvedčivé odôvodnenie sťažovateľa vo vzťahu k uplatnenému finančnému zadosťučineniu, t. j. že poškodenú vec, ktorú žiadnym spôsobom bližšie neurčil, nemôže stále používať. V prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadosťučinenia teda ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v celkovej sume 771,68 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za dva úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu